

Maminka na fotce, kterou ještě za svobodna věnovala tatínkovi v roce 1917. Dochovaly se jen fotografie, které tatínek před válkou odvezl do Anglie. Toto je jedna z nich.

pošťák, jeho žena mi dávala čerstvý chleba, který nám maminka zásadně nechtěla dát, protože podle ní nebylo zdravé jíst chleba čerstvý, a tak jsme vždycky museli jíst chleba den starý. Rutčiny husté, rozevláté vlasy byly jednou z věcí, které jsem jí záviděla. Zvláště když jí matka na noc vlasy vždy vyztužila bavlněnými stužkami, aby ještě více vlály. Mám velmi málo vzpomínek na dobu, kdy jsme se sestrou byly malé. Pamatuji, že vždy dosáhla svého a bylo po jejím. Vždy byla vítězem v rozepři. Musela jsem jí strašně štvát, neustále jsem se jí držela za sukni, kamkoliv šla. Maminka trvala na tom, že mě sestra má vzít s sebou. Záviděla jsem své sestře, říkám tomu „bílá závist“, zrozená z obdivu. Chtěla jsem totiž umět to co ona. Neměly jsme mnoho společných zájmů, nepamatuji, že by kdy přišla do parku, kde jsem sedávala v písku a hrála kuličky. Měla jsem ovšem díky Rutce nejlepší šaty pro panenky. Skvěle šila a dokonce tvrdila, že ji to baví. Jako dospělé jsme porovnávaly naše vzpomínky z dětství. Zjistily jsme, že si téměř ve všem protiřečíme. Podle Rutky jsem byla dítě s vyřídilkou, zatímco ona byla velmi plachá. Na rozdíl od ní jsem prý byla oblíbená.

Tatínek vlastně nikdy pořádně nebyl doma. Přes den byl v práci, večer chodil hrát do kavárny biliár. Tehdy bylo dost běžné, že chlapi po večerech chodili do kavárny a nebyli doma. Se sestrou jsme tedy trávily většinu času samy s maminkou, pouze v neděli s námi tatínek chodil na návštěvu za svými rodiči. Tatínkova a mamincina rodina spolu, dodnes nevím z jakého důvodu, nemluvily. Mám podezření, že rodiče spolu moc dobře nevycházel a myslím, že kdyby nepřišel Hitler, rozvedli by se. Nic bych za to nedala, že se brali, protože byla moje starší sestra na cestě, ale později jsem se dozvěděla, že se brát nemuseli. Rodiče měli naprosto odlišné povahy – maminka byla přesná, vlastně trochu obsesivní, například s holí narovnávala peřinu, až byla úplně napjatá. Velmi si potrpěla na čistotu. Takže třeba když jsem chodila do parku hrát kuličky, měla jsem od pinkání samozřejmě černý prst. Maminka se strašně zlobila: „Co řeknou ve škole, až tě tam pošlu s tak černým prstem?“ Co si pamatuji moc dobře, a to je možná můj první čichový vjem v životě, jak příjemně maminka voněla. Dodnes si dokážu vybavit mamincinu vůni.

Město mého dětství

Tatínek měl písmomalířskou dílnu, kam jsem za ním, už jako školní dítě, ráda chodila. Voněly tam barvy, byla to taková hezká špína, útulný nepořádek. Tatínek měl učedníka, jedna ze sester mu vedla obchod, a starala se o finance. Myslím, že maminka byla v manželství ta méně šťastná. Tatínek si vždy zábavu někde našel, čímž nemyslím, že by chodil za ženskými, ale byl společenštější. Maminka byla citlivější povaha a vlastně neměla žádné přítelkyně. Žila v kruhu svých sester. Pepi bydlela v Bílovicích, Růža a Lotti v Ostravě. Se Siegfriedem, maminciným bratrem, jsme se tolik nescházeli, stylizoval se do hlavy rodiny. Vůči tatínkovi byl poněkud nepřátelský, strašně jej kritizoval. Později, už v Anglii, mi to tatínek vysvět-

loval. Hrál v tom roli nějaký kožich pro maminku, ale přesně si to už nevybavím. Každopádně u nás doma nikdy nebyla mezi rodiči velká harmonie. Neměli jsme koupelnu, ale na chodbě byl vodovod, i později, když jsme se přestěhovali do nájemního domu Fénix. V bytě byla kuchyň a dva pokoje. V malém pokoji spala moje sestra a mamčin šicí stroj. Do deseti let, tedy vlastně do začátku války, jsem spala v dětské posteli u nohou rodičů. Nikdy jsem vlastně nespala o samotě. Často jsem slyšela rodiče, jak se hádají o peníze. Tatínek podle všeho vydělával poměrně dobře, jenomže ještě podporoval své rodiče. Takže u nás vždycky nějaká ta koruna scházela.

Naše rodina byla nešťastná. Vždy jsem si lámala hlavu s tím, co naše rodiče přitahovalo jednoho k druhému. Díky ostravské archivářce Boženě Salomonicové jsem získala oddací list svých rodičů. Nebrali se z nutnosti a narychlo, jak jsem předpokládala. Svatba se konala v srpnu 1925 a Ruth se narodila deset měsíců poté, v červnu 1926. Rodiče nebyli nejmladší, matce bylo třicet, otec byl o čtyři roky starší. Nemám ponětí, jak se ti dva potkali, netuším, jestli jejich manželství byl dohodnutý sňatek. Oba museli mít pocit, že jim čas nehraje do karet. Cítila jsem mezi rodiči napětí, ale nebyla jsem je schopna vyslovit. Nejspíš to byl důvod, proč jsem, kdykoli to šlo, běžela hrát na hřiště do parku. Zajímavé bylo, že jsem své dětství vždy považovala za velmi šťastné, až teprve v analýze jsem se musela vyrovnat s realitou, že tak šťastné nebylo, plně závisti vůči těm, kdo měli víc než já, obzvláště vůči mojí sestřenicí Erice. Nikdy se nedozvím, jak bychom spolu my dvě vycházely jako dospělé ženy. Zahynula buďto v Majdanku, nebo v Sobiboru. Když jsem se po mnoha letech zadívala na fotografii naší první třídy, opravdu nevypadám příliš šťastně. Společně jsme jako rodina vlastně něco podnikali jen málo, snad kromě léta, kdy jsme chodili na koupaliště v Hulvákách. Dokonce ani to jsme nepodnikali společně. Dopoledne jsme vyrazili, Rutka a já s tatínkem, a maminka za námi přišla později s obědem.

Obvykle přinesla řízek s bramborovým salátem. V zimě nás tatínek brával na kluziště, které v létě sloužilo jako tenisový kurt. Vytěžené haldy nám výborně sloužily jako skluzavky. Biograf byl skvělý druh zábavy. Viděla jsem snad všechny filmy se Shirley Templeovou. Filmy s Charliem Chaplinem se promítaly na venkovním plátně.

Letní prázdniny jsme trávili na venkově. Pronajímali jsme si pokoj u rodiny, která měla malou usedlost ve Starých Hamrech. Bylo to u řeky, v níž jsme se koupali, cesta do vesnice vedla přes les. Běžely jsme skrze les obvykle jako o život, věřili jsme, že na nás v lese číhají Cikáni a odnesou nás. Běžně se tehdy dětem říkalo, že když budou zlobit, přijdou si pro ně Cikáni. Chodili jsme často na houby a naší oblíbenou zábavou bylo klást hřebíky na koleje, procházející vesnicí, a počkat si, až je vlak zplacatí. Byl v tom i prvek nebezpečí, který nás tak vzrušoval a bavil. Tatínek přijížděl o víkendech obtížený jídlem, přestože jsme vlastně byli na prázdninách na statku a měli veškeré čerstvé potraviny, jaké jsme jen chtěli.

V Maticní ulici jsme žili do mých pěti let. Potom jsme se přestěhovali do domu Fénix blízko Nové radnice. Dům měl čtvercový půdorys, uvnitř byl dvůr s klepadly na koberce a rybníček, zvenku byly v přízemí obchody. V mlékárně mi na dluh dávali housku s majonézou nebo se salámem.

Dětské vzpomínky v psychoanalýze

Moje nejranější vzpomínka z dětství je, že jsem se naučila zavázat tkaničku a měla jsem z toho uzlu na botě obrovskou radost. To mi byly tři nebo čtyři roky. Ale mám ještě ranější vzpomínku, kterou jsem později vylovila v psychoanalýze, a pochází z doby, než jsem se naučila mluvit. Bylo mi nějakých osm měsíců. A v analýze jsem vždycky viděla takový obraz, jak

u nás doma leží miminko v kolébce. V analýze jsme přišli na to, že to miminko byla sestřenice Erika a moje maminka byla její kojná. Teta neměla mléko, a tak jí švagrová vypomohla. Také později jsem té sestřenici velmi záviděla, protože ona vždycky dostala k jídlu něco zvláštního. Pokaždé, když teta vařila špenát, se opakoval tentýž rituál. Erika prohlásila, že špenát nejí, teta odpověděla, že jí nic jiného k jídlu nedá, a o minutu později už jí servírovala smažená játra, která už se připravená hrála v troubě. Časem mi došlo, proč jsem na Eriku tak žárlila.

Když jsem byla malá, chodila k nám domů každý den pomocnice Milka. Jedna ze vzpomínek je můj zvyk vylizovat talíř, na kterém zbyla sladká poleva, když byly buchtičky se šodo. K mé hrůze jsem jednou při olizování ochutnala namísto sladké polevy hořčici. Myslím, že ten trik, jak se odnaučit vylizovat talíř, na mě zapůsobil. Jednou, bylo mi asi tak sedm, mě Milka vzala s sebou do kostela. Postříkala jsem se tam svěcenou vodou. Několik týdnů jsem měla hrůzu z toho, že se tím ze mě stala křesťanka! Nedokázala jsem se s tím nikomu svěřit. Ze strachu, že jsem určitě provedla něco zakázaného.

Jak už jsem řekla, z celé velké rodiny, maminčiných čtyř sester a jednoho bratra a tatínkových šesti sester, jsme byli ti nejchudší. Vždy jsem musela nosit oblečení po starší sestře, což se mi pochopitelně nelíbilo. Chudák Rutka, musela mě neustále tahat s sebou, vždy jsem chtěla být s ní a dělat, co ona dělala, a tak jí k tomu maminka často nutila. Také později jsem byla co nejčastěji venku s kamarádkou z domu Fénix, Věrou Fischlovou. Dneska si to vysvětluji tak, že jsem chtěla zmizet z toho málo šťastného domova, a tak jsme chodily do parku a tam jsme hrály kuličky. A v deseti letech pro mě vlastně přestal normální dětský život. Ale do té doby mě maminka naučila veškeré manuální práce. Naučila mě v pěti letech háčkovat, začala jsem plést, když mi bylo šest, vaření

Jedna z tatínkových sester, teta Jenny. Zleva pak sestra Rutka, sestřenice Erika, já a francouzský bratranec, který přijel na prázdniny. Ostrava, 1932.

jsem od ní odkoukala, vždycky jsem moc ráda byla v kuchyni, navíc to byla jediná místnost, kde jsme mohli být společně. Vždycky jsem předpokládala, že radost z vaření jsem zdělila po mamince. Ale když jsem se před pár lety dívala, jak sestra vaří, došlo mi, že vaří z povinnosti, stejně jako vařila maminka, podle receptu a bez radosti. Kdežto já sama jsem se identifikovala s vlastní představou, že maminka vaří z lásky, a tudíž i já vařím s láskou, což je pro mě terapie. Je to jedna z mých představ, fantazií, jak se říká v psychoanalýze.

Maminčina i tatínkova rodina byly židovské. Tatínek byl ročník 1891, maminka byla o čtyři roky mladší. Tatínek mluvil hůře česky než maminka, chodil do německých škol, kdežto maminka vyrostla na Vsetínsku ve vesnici, kde se mluvilo krásnou češtinou. Rodiče spolu ovšem mluvili doma hlavně německy,